

HIỆN TƯỢNG SẢY THAI VÀ TIÊU THAI Ở CHÓ CÁI

Trịnh Thị Cẩm Vân

Phòng khám Thú y Chợ Lớn

Sảy thai trên chó cái là hiện tượng chấm dứt thai kỳ một cách không bình thường trong giai đoạn mang thai. Sự sảy thai có thể là sự mong muốn hoặc không mong muốn xảy ra, gây ra hoặc do chủ động chấm dứt thai kỳ hoặc do nguyên nhân nội tại bẩm sinh, bệnh lý, dinh dưỡng

I. CÁC GIAI ĐOẠN CỦA THỜI KỲ AN THAI TRÊN CHÓ CÁI

Thời gian mang thai trên chó cái biến động từ 58-63 ngày, chia thành 3 giai đoạn thai kỳ :

Giai đoạn 1 là tháng đầu của thai kỳ, phôi di chuyển đến sừng tử cung vào khoảng ngày thứ 7 của thai kỳ; định vị và bám chặt vào niêm mạc tử cung vào khoảng ngày thứ 16 của thai kỳ và phát triển thành thai. Thai bắt đầu phát triển về hình dạng, từ ngày thứ 22 của thai kỳ. Đến cuối giai đoạn 1, ngày thứ 30 của thai kỳ, tim thai đã phát triển hoàn chỉnh, có thể nhận dạng và phát hiện tim thai qua siêu âm.

Giai đoạn 2 là tháng thứ 2 của thai kỳ, đây là giai đoạn thai phát triển rất nhanh. Mí mắt hình thành vào ngày thứ 32, các chi hình thành vào ngày thứ 35, móng vuốt hình thành ngày thứ 40, lông và khung xương hoàn chỉnh vào ngày thứ 45.

Giai đoạn 3 là giai đoạn chuẩn bị sinh của chó mẹ hay giai đoạn lâm bồn. Đến ngày thứ 58 thai đã phát triển toàn vẹn và bắt đầu chuyển động về hướng bụng của thân tử cung chuẩn bị vào giai đoạn lâm bồn.

Tại giai đoạn lâm bồn của chó cái cũng chia thành 3 giai đoạn:

- Giai đoạn lâm bồn 1 là giai đoạn chuẩn bị sinh kéo dài từ 12-24 giờ bao gồm các dấu hiệu co thắt tử cung, tìm ổ, ăn ít hoặc không ăn, ói, chảy nhiều dịch tiết âm đạo.

- Giai đoạn lâm bồn 2 là giai đoạn chó mẹ sinh chó con. Giai đoạn này có thể kéo dài từ 1-24 giờ. Mỗi chó con được tổng ra cách nhau không quá 1 giờ. Sau 1 giờ mà chó con không được tổng ra ngoài được coi là sự trở ngại trong khi sinh.

- Giai đoạn lâm bồn 3 là giai đoạn tổng nhau thai ra ngoài. Nhau thai có thể được tổng ra trong giai đoạn 2 và 3. Sau 24 giờ mà nhau thai không được tổng ra hoàn

tất được coi là hiện tượng sót nhau bất thường trong khi sinh.

Bác sĩ thú y và chủ nuôi cần hiểu rõ sinh lý sinh sản trên chó cái nhằm nắm bắt và phát hiện được những bất thường trong chu kỳ sinh sản và có biện pháp can thiệp kịp thời để tránh gây hiện tượng sảy thai hoặc thai chết lưu trên chó mẹ.

II. HIỆN TƯỢNG SẢY THAI CHỦ ĐỘNG

Việc gây sảy thai chủ động trên chó cái là hình thức chủ động chấm dứt thai kỳ, có thể xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác nhau như sau:

Chó cái mang thai ngoài ý muốn.

Chó cái phối giống với chó đực không tương thích về trọng lượng, con giống.

Chó cái quá già để chịu đựng thai kỳ.

Chó cái quá trẻ để duy trì thai kỳ.

Chó cái có phát sinh bệnh lý gây thai chết non có thể ảnh hưởng đến tính mạng trong giai đoạn thai kỳ.

Chó cái bị tai nạn ảnh hưởng đến thai kỳ.

Để đảm bảo việc gây sảy thai chủ động là đúng đắn và thành công, chủ nuôi hoặc bác sĩ thú y cần phải biết chính xác vật nuôi đang mang thai và giai đoạn của thai kỳ, từ đó có thể chỉ định được chính xác và phù hợp phương pháp gây sảy thai chủ động để không nguy hại đến tính mạng chó mẹ.

Có 4 phương pháp xác định chó cái mang thai:

Thực hiện xét nghiệm hormon relaxin ở giai đoạn 30 ngày đầu của thai kỳ.

Sờ nắn tử cung thực hiện ở 21-35 ngày đầu của thai kỳ dễ dàng phát hiện các túi thai.

Siêu âm từ ngày 25 của thai kỳ dễ dàng phát hiện

được sự phát triển và những bất thường của thai và dự đoán chính xác được ngày sinh của chó mẹ.

X –ray thực hiện ở sau ngày 42-45 của thai kỳ để dàng phát hiện thai và số lượng thai.

Việc gây sảy thai chủ động có thể thực hiện ở bất kỳ giai đoạn nào của thai kỳ và cần được thực hiện và giám sát bởi bác sĩ thú y để tránh các biến chứng có thể xảy ra.

Việc gây sảy thai chủ động có thể được thực hiện bởi nhiều phương pháp khác nhau tùy theo mục đích yêu cầu, tình hình thực tế, giai đoạn thai kỳ, sức khỏe và bệnh lý của chó mẹ mang thai.

III. HIỆN TƯỢNG SẢY THAI TỰ PHÁT DO BỆNH LÝ

Hiện tượng sảy thai tự phát trên chó cái là hiện tượng thai chết, tiêu thai hoặc thai chết hay còn sống tự tổng ra ngoài trong giai đoạn thai kỳ. Các nguyên nhân gây sảy thai có thể tự phát hoặc do từ cơ thể mẹ hoặc từ thai.

Các nguyên nhân từ mẹ thường do các bệnh lý mắc phải trước hoặc trong giai đoạn thai kỳ. Phần lớn các trường hợp sảy thai tự phát thường không do yếu tố di truyền.

Các bệnh truyền nhiễm

- Các bệnh do vi khuẩn:

Bệnh sảy thai truyền nhiễm trên chó do *Brucella canis* gây thai chết non và tiêu thai ở ngày thứ 10-20 của thai kỳ, hoặc sảy thai từ ngày 30-57 của thai kỳ. Bệnh lây lan do tiếp xúc trực tiếp, vi khuẩn tồn tại trong cá thể mẹ rất lâu mà không hề có triệu chứng lâm sàng.

Viêm nội mạc tử cung do vi khuẩn dòng *E.coli*, *Streptococcus*, *Campylobacter*, *Salmonella*...

Các bệnh do Rickettsia như *Erhlichia canis* gây thiếu máu, suy giảm tiểu cầu, xuất huyết nội mạc tử cung.

- Các bệnh nhiễm nguyên sinh động vật do:

Toxoplasma gondii gây ảnh hưởng đến hệ thần kinh trung ương và cơ quan sinh sản, bệnh mang tính lây lan và gây sảy thai ở ngày thứ 32-56 của thai kỳ.

Họ *Neospora*, cầu trùng gây ra nhiều bệnh lý trên cơ thể mẹ và thai gây sảy thai và mang tính lây lan mạnh.

- Các bệnh do virus:

Canine herpesvirus, nếu chó mẹ nhiễm trong thai kỳ có thể dẫn đến sảy thai, thai chết lưu hoặc chó con chết sau khi sinh do viêm màng não.

Họ *Parvovirus*, *Distemper virus*, *Adenovirus* ... gây thai chết lưu, sảy thai.

- Những yếu tố từ buồng trứng:

Những rối loạn gây bất thường từ prostaglandin, dopamine agonist, rối loạn hoạt động của thể vàng gây bất thường điều tiết hormone progesterone.

Bệnh từ nội mạc tử cung, nhau thai...

- Suy giảm nội tiết tố:

Hội chứng nhược giáp làm suy giảm thyroid hormone.

Hội chứng cường tuyến thượng thận (hội chứng Cushing) gây sản sinh nhiều cortisone trong máu.

Dị dạng phôi thai

Các nguyên nhân từ thai thường có liên quan đến sự phát triển bất thường của nhiễm sắc thể của thai hoặc khiếm khuyết nội tạng bẩm sinh làm thai chết ở giai đoạn sớm.

Tóm lại, sự sảy thai trên chó cái cho dù ở hình thức chủ động hay tự phát thì kết quả cuối cùng đều gây hiện tượng thai chết hoặc lưu trong cơ thể chó mẹ hoặc tự tổng ra ngoài. Tất cả ít nhiều đều ảnh hưởng đến sức khỏe cơ thể và sự an toàn của chó mẹ trong giai đoạn thai kỳ. Sự thận trọng có hiểu biết của chủ nuôi chính là sự hỗ trợ đắc lực cho bác sĩ thú y trong việc chẩn đoán và định hướng xử lý kịp thời trong các trường hợp sảy thai trên chó mẹ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. <http://www.petwave.com/Dogs/Health/Abortion/Causes.aspx>
2. <https://wagwalking.com/condition/abortion>
3. <http://www.akc.org/content/dog-breeding/articles/how-long-are-dogs-pregnant/>
4. <https://www.intechopen.com/books/canine-medicine-recent-topics-and-advanced-research/infectious-causes-of-abortion-stillbirth-and-neonatal-death-in-bitches>
5. <http://www.joondalupvet.com.au/pdf/dog/abortion%20and%20pregnancy%20loss%20in%20dogs.pdf>